

Год. V.

Број 33.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.
СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 20. августа 1895.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Од велико-кикинске црквене општине доби-
ли смо, ради саопштења, овај донос и изјаву:

Бр. Ен. 167/з. ц. ск. ех 1895.

Од вел. кикиндске срп. прав. црквено-школске општине.
Славном уредништву „Српскога Сиона“
у Срм. Карловцима.

Овде под 1.) приложено „Изјаву“ част
нам је горехваљеном славном уредништву —
след решења ванредне скупштине вел. кикинд-
ске срп. прав. црквено-школске општине од
6/18. августа о. г. под бр. 6. припослати с
молбом, да ју у цењени лист „Српски Сион“
уврстити изволе.

У Вел. Кикинди 12/24. августа 1895. г.

Паја Влаховић, Др. Живко Богдан,
перовођа. председник.

И з ј а в а.

Велико-кикинска српска прославна цркве-
но-школска општина изјављује, да одлучно осу-
ђује поступак г. г. Јована Јоте Грујића и

Стевана Јовића, којим су покушали, да Њего-
ву Светост Српског Патријарха госп. Георгија
Бранковића пред Српством и страним светом
обрукају, јер у томе поступку не налази ни
трага обране каквога и чијега год повређеног
права, него само нечувено безочно насртање
на углед и достојанство поглавице наше свете
српске православне цркве, на самосталност по-
главице, те по томе и на саму, државним за-
коном ујамчену аутономију наше свете цркве
— а из скривених, но очевидно нечистих
личних разлога и рачуна.

Да речена г. г. ниским вређањем личности
Његове Светости Српског Патријарха поткопа-
вају управо аутономију наше свете цркве, јасно
и непобитно излази из тога, што би надлежност
наших аутономних власти да потисну, те да
наруше *нарашња* питања наше аутономије, па
по томе и саму државним законом ујамчену
аутономију подвргну суђењу страних, на то
непозваних чињеника.

Велико-кикинска српска православна цркве-

на општина се пак најодлучније ограђује против сваког мешања страних, законом на то непозваних чињеника у питања свете српске православне цркве и њене управе, те по томе осуђује и досадашњи поступак Јовић-Грујићев, и сваки даљи покушај, дошао он било са које

стране, који би насртао на личност, достојанство, самосталност Његове Светости Српског Патријарха, и на неокрњивост државним законима ујамчене аутономије наше свете српске православне цркве под светом круном Светога Стевана.

ИЗ ЦРКВЕНОГ ПРАВИЛА И ЦРКВЕНЕ ХРОНОЛОГИЈЕ.

Расправља: Југ Станикић, парох.

(Наставак).

IV.

О минејским (месечним) недељама, како се у њима јеванђеља читати имају и како се деле?

Правилно читање јеванђеља у опште, а редовних-недељних јеванђеља посебно зависи доста, па и много, а скоро и поглавито од тога, како се читају јеванђеља у минејским недељама. Па како је цел и намера расправе ове: правилно читање јеванђеља, то је јасно, да се питање о читању јеванђеља у минејским недељама обичи могло није.

Питања овога није решено ни пок. Ш-к, а ни г. Р-ц; они спорили само о томе, како се у ову или ону минејску недељу јеванђеља читати имају; њима као да и не беше жеља и намера, да рекну и наведу, како се у свима минејским недељама јеванђеља читати имају.

Међу тим — по саму ствар — неопходно нужно је знати, и то знати тачно и јасно, како се не само у ову или ону, него у све минејске недеље јеванђеља читати имају. Ређајући и набрајајући минејске недеље држаћу се црквене године, која почиње са месецом септембром, а свршује са месецом августом. —

И по томе:

I.) Под 8. септембром наводи се прва минејска недеља: „недѣла предъ воздвиженіемъ“. У ову се недељу читају јеванђеља овако: „Єѵліе іѡанна, зач. Θ: . . . Таже радъ“.

Ова недеља пада најраније 7-ог, а најкасније 13. септембра. Код ове недеље могу бити ови случајеви:

1.) да падне 7. септем., на дан св. мученика „свзонта“; тада се јеванђеља читају овако: „Єѵліе прежде недѣли предъ воздвиженіемъ: И радъ недѣли подъ зач: таже стагѡ“.

2.) да падне 8. септем., на „рѣтѡ вѣм“ и тада се јеванђеља читају: „Єѵліе прежде нли предъ воздвиженіемъ: Таже радъ: Посемъ вѣци“.

3.) да падне у попразднство рођења пресв. Богородице т. ј. 9.—11. септем.; јеванђеља се читају: као и под 1.)

4.) да падне 12. септем., на оданије рођења Богородице; јеванђеља се читају: као и под 2.)

5.) да падне 13. септем., на дан „обновлења храма св. воскресѣња“; јеванђеља се читају: „Єѵліе прежде нли предъ воздвиженіемъ“ И радъ подъ зач: таже обновленіа.“

Дакле: у свима случајевима чита се: прво јеванђеље недеље предъ воздвижењем, за тим недељно-редовно, и на послетку јеванђеље светога, односно празника.

Пок. Ш-к је ову недељу превидео, с тога ју и не наводи међу „празничним недељама“.

А да је он ову недељу из вида изгубио, сведочи то, што, да је за њу знао, не би могао са онаком поузданошћу изрећи ону погрешну тврдњу: „такове пак празничне недеље у којој би се читало најпре празнично, па онда редовно-недељно евангелије, нема у цркв. години ни једне“ (Г. И.“ 1888. стр. 103.—104.) јер би видео и уверио се, да је прва „празнична“ недеља — баш „такова“.

Ни г. Р-ц није навео ове недеље у свом „Одговору“ (в. „Г. И.“ 1888 стр. 23.); спомену ју је у свом „Завршном одговору“ и рекао, да она „поред особног имена има и своје посебно јеванђеље“ (Тамо, стр. 167.) У својој брошири наводи, како се — по типичу — у разним случајевима у ову недељу јеванђеља читају. (стр. 15.)

II.) Под 15. септембром налази се: „недѣла по воздвиженіи“. Правило о јеванђељу: „Єѵліе марка, зач. ѿѣ: . . .“

То, што се на овом месту ништа не спомиње о јеванђељу редовно-недељном и навело је пок. Ш-ка, да и опет са великом поузданошћу изрече и другу погрешну тврдњу: „Недѣла по воздвиженіи“ спада међу те недеље, када се, по типичу, само празнично јеванђеље чита. (Тамо стр. 103.)

Но пок. Ш-к је погрешно, што није гледао, како се, по типичу, у ову недељу јеванђеља у разним случајевима читати имају.

Ова недеља пада најраније 15-ог, а најкасније 21. септембра; случајеви могу бити ови:

1.) да ова недеља падне у попризднство воздвижења крета, т. ј. 15.—20. септембра; јеванђеља се читају овако: „Єѵліе нѣли по воздвиженіи; таже сѣгаш, аще иматъ: аще ли ни, радъ“.

2.) да падне 21. септембра на само оданије воздвижења крета; јеванђеља се читају: „Єѵліе нѣли по воздвиженіи, и дне“.

Дакле: у оба случаја чита се: прво јеванђеље недеље по воздвиженіи, а поред тога још и редовно-недељно и јеванђеље светога.

Ни ове недеље није навео г. Р-ц у свом „одговору“ („Г. И“ 1888 стр. 23.) међу тим је спомиње у „Завршном одговору“ (Тамо, стр. 168.) и у брошири (стр. 15.)

О овој недељи највише спориле пок. Ш-к и г. Р-ц. Спор се водио око тога, је ли год. 1887. у недељу по воздвиженіју поред минејског недељног јеванђеља требало прочитати још и редовно-недељно јеванђеље т. ј. и јеванђеље 17. редовне недеље Матејеве, која је те године пала у недељу по воздвиженіју. Но о томе ћу рећи коју више у идућем, петом одељку, кад будем расправљао: „О читању Матејевих јеванђеља, а нарочито о „јеванђељу 17. недеље Матејеве, о Хананејци“.

Ш.) Под 11. октобром је недеља: „Сѣмиз оцѣмъ седмагъ сабора“.

У недељу, која пада после 11. октобра чини св. црква спомен „св. оцима седмог сабора“; ако недеља падне баш на дан 11. октобра, тада се спомен чини тога дана. Према томе: недеља св. отаца 7. сабора пада, најраније 11-ог, а најкасније 17. октобра. Код ове недеље нема никаквих случајева.

Јеванђеља се читају овако: „Єѵліе дне и оцѣмъ ѿанна зач. ѿз: . . .“, дакле: прво редовно-недељно, па онда минејско-недељно јеванђеље.

Чусмо већ, да се по грч. јеванђелистару у

недељу св. отаца 7. сабора (11.—17. октобра) има читати јеванђеље 4. Лукине (21.) недеље, Лука зач. 35.; и то је узрок, што је 4. Лукина недеља у табели ређања Лукиних недеља час по реду 3-ћа, час у истини 4. недеља.

Као што видесмо, по нашем типичу имају се у ту недељу прочитати два јеванђеља: дана т. ј. редовно-недељно, и отаца т. ј. минејско-недељно јеванђеље.

Остављајући — за сада — на страну питање: да ли и по грч. типичу у недељу св. отаца 7. сабора треба прочитати два, или само једно јеванђеље, — запитаћемо: какво је то јеванђеље: Лука зач. 35.? је ли то редовно-недељно, или је минејско-редовно јеванђеље?

Ако је редовно-недељно јеванђеље: онда је чудновато, да се — по грч. типичу — у недељу када црква чини спомен св. отаца 7. сабора, јеванђеље св. отаца не чита, а овамо постоји читаво правило црквено и поје се многе песме у спомен и славу њихову! Ми чусмо и видесмо, да св. мученик Созонт (7. септ.) има своје јеванђеље које се — кад недеља пред воздвижењем падне 7. септ. — поред минејско-недељног и редовно недељног јеванђеља чита и читати има; а где! 365 св. отаца 7. сабора — немају свога јеванђеља! Недеља св. отаца 7. сабора има своје посебно име, а нема свога посебнога јеванђеља! — Но ако је: Лука зач. 35. минејско-недељно јеванђеље недељи св. отаца 7. сабора: онда је опет чудновато, да се то јеванђеље означаје, као јеванђеље 4. редовне Лукине недеље. Да чудновато је то, јер ми знамо, да се само редовно-недељна јеванђеља означају као 1., 2. и т. д. Матејево, односно Лукино јеванђеље, дочим се минејско-недељна јеванђеља бројевима не означају.

Загледајмо и у таблицу г. Р-ца („С. С.“ 1894. бр. 1.) па ћемо се о томе уверити. У тој су табели наведене минејске недеље под 2. и 9. јануара, 17. јулом, 11. и 18. септембром, 16. октобром, 11. и 18. децембром. Па све те недеље — изузев недеље под 16. октобром и 11. децембром — у рубрици „назив редовне недеље“ немају наспрам себе никаквога броја; а то је знак, да се јеванђеља тих недеља бројем јеванђеља појединих јеванђелиста не означају. О првој изузетној недељи под 16. октобром — овде је реч; а о другој — св. праотаца, под 11. децембром приметио сам већ на свом месту, што сам имао. —

У нашем типичу, и у опште у нашим књи-
гама црквеним редовно-недељна јеванђеља имају
велику важност; та се јеванђеља увек читати
имају, и редак је то случај, да се јеванђеље
редовне недеље не чита, да „**рѣдѣ недѣлн
оставляется**“. Ни јеванђеље пресв. Богородице,
која је „**честнѣйшаа хервѣмъ и славнѣйшаа
всѣхъ сравненїа серафїмъ**“ не искључује јеван-
ђеља редовне недеље. — Па кад то знамо, онда
нам и одвише чудновато и загонетно долази, да
су редовно недељна јеванђеља у грч. типичу и
другим грч. књигама црквеним од мањег значаја,

од мање важности, тако, да сто и јеванђеље
св. отаца 7. сабора — искључује јеванђеље не-
дељи реда! И чудећи се томе, морамо да се
запитамо: па збиља; од кога је руска црква и
научила тако врло ценити и уважавати редовно-
недељна јеванђеља? Зар не од своје матере —
грч. цркве, од које је веру и верске књиге, па
— дакле — и јеванђеље и типик примила? Или
је зар кћи у цењењу и уважавању редовно-не-
дељних јеванђеља претекла и надвисила матер
своју?!

(Наставиће се.)

ПРОПОВЕД О ЉУБАВИ ПРЕМА БОГУ.

Када је Христа Спаситеља један законик упи-
тао, која је највећа заповест у закону, он му
је одговорио: „*Љуби Господа Бога свога свим
срцем својим, свом душом својом и свим ми-
слима својим. То је прва и највећа заповест.*“*
Реч је овде о љубави према Богу. Да видимо
у чем се састоји та љубав, која треба да је
наша прва и најпреча дужност.

1. Често сећање на Бога је један знак
љубави према највишем бићу.

Зар не мислимо често и радо на пријатеље
које њежно љубимо? Како нам је дубоко у срце
урезана њихова слика! Како нам сваком при-
ликом она искрсне пред очи душевне! Како се
поглед наш дуго зауставља на тој милој слици!
Најмања сличност подсећа нас на њихов лик,
глас, разговор и дела, на њихове одличне црте
и особине. Ове нас мисли често отргну од нај-
важнијег посла, и слатко нам је њима се за-
бављати. Тако исто осећа и онај благочестиви
Хришћанин, који више свега љуби Бога. Он
често радо и с правим уживањем мисли на ово
љубави најдостојније биће. Ове се мисли саме
рађају у души његовој у свакој прилици и на
сваком га месту прате; оне су при сваком послу
и труду његовом и при сваком уживању и ра-
досту, при сваком болу и уздисају. Јер, куд
год макне оком својим, свуда налази на јасне
трагове мудрости и доброту свога Створитеља,
све га опомиње на величанство и савршенство
Творчево.

У свакој појави, великој као и малој, види
он прст божји; и добро и зло дели њему једна

рука, рука божја. Ако му послови сретно ис-
падну за руком, ако има радост какву, он Богу,
као извору ових добара, благодари. Ако му
трудови на жалово прођу и плодом не уроде,
ако га јади и незгоде бију, он опет Бога тражи,
да му он срце упокоји; у његове руке пре-
даје судбину своју, у његове руке предаје
судбину своју, од њега изгледа помоћ и утеху.

2. Даље се види, колико ке љуби Бога и
по томе, како полази цркву и слуша службу
божју.

Како се радо разговарамо са својим милима
и драгима! Како нам срце жуди на састанак с
њима, кад их дуже време не видимо! Како нам
слатко пада, кад можемо пред њима да отво-
римо без устезања срце своје, и поверимо им
најскривеније мисли и намере своје, кад можемо
да поделимо с њима радост и преполовимо тугу!
А зар човек који љуби Бога не тражи њега?

Зар му није стало до опћења с њим! А
како да опћи човек са овим највишим бићем
друкчије него слушајући и читајући свете речи
његове, молећи му се и одавајући му дужну
хвалу како у његовом дому тако и у свом и
на сваком месту.

Њему је све то милије и драже него сва
угађања телу и чулима. Њему чини свету ра-
дост, кад срце своје може да излије пред Бо-
гом, да му он олакша терете и извиди боле,
освети снагу за савлађивање зла и за трпење
сваке невоље; да га задане новом вољом за
испуњавање дужности.

Он не познаје боље забаве него слушати
или читати речи божје. У светим књигама, у

* Јеван. по Матеју гл. 22, ст. 37, 38.

којима је воља божја откривена, наводи више светлости и мудрости, више снаге и утехе него и у најизврснијим књигама људским. Из њих он учи познавати мисли, намере и вољу божју, те му закони вишњег долазе драгоценији него сребро и злато свега света, слађи него мед и шећер.

3. Још се љубав према Богу изражава у тежњи, да се слави, штудије и велича име божије.

Да ли нам је све једно, кад нам наше миле и драге клеветају, кад им у образ дирају, кад умањују и ниште цену најплеменијим делима њиховим? Или зар нам није мило чути, кад се њихове заслуге признају, и лепе особине цене, њима достојно поштовање одаје и кад се хвалом уздижу? Зар нисмо свагда готови да их бранимо и правдамо, кад их лажљива уста из зависти или пакости неправедно нападају?

А зар човек, који искрено Бога љуби, не осећа тако исто према узвишеном предмету љубави своје? Зар ће остати хладан и равнодушан, кад ко год дрзне да у охолости похули путеве и дела божја и свето име његово каља и на зло употребљава? Зар богољубца неће срце заболети, видећи, да људи од Бога отпадају и клањају се идолима? Зар се неће с друге стране зарадовати од свег срца кад види, да расте број истинитих поклоника божјих, и да се множе праведници а грешницима да се и траг губи; кад види да се влада истине и врлине и страха божјег шири и утврђује над срцима човечјим? Зар му, дакле, љубав према Богу неће и сама сваком приликом име божје славити, страхопоштовати и величати!

4. Даље се истинита љубав према Богу огледа у вољној и неограниченој послушности његовим заповестима. То је најбитнији знак те љубави. У природи искрене љубави лежи ова белега. Јер, пада ли нам на памет да време и срдно оног човека, кога њежно љубимо? Зар нам није много стало до његове љубави и наклоности? Стаје ли нас много труда да се прођемо свега онога што се противи вољи његовој? Пада ли нам тешко, да само оно чинимо што је њему угодно? Не. Тако исто стоји и са љубави према Богу. Јер зар не би значило варати и себе и друге, кад би се издавали да љубимо Бога, а кад би газили његове заповести и служили греху и пороку? Та сви знамо, да светост божја мрзи на зло и да он од преступника и злих људи одвраћа лице своје.

Свима је познато, да он само истину, правду и врлину воли,

„Љубав је божја да заповести његове држимо.“* Ко љуби Бога, тај вољно слуша глас заповести његових и савете његове радо прихваћа. Њему је милост божја што и живот. Он гледа, да ли се дела његова и намисли слажу с вољом божјом, а не осврће се на ону страну, камо га телесне жеље вуку. Он ће радије прегорети све користи земаљске, него што ће се огрешити о вољу божју; он ће пре доћи у сукоб са целим светом, него прекорачити божју вољу. Она му је правило живота и владања.

5. Даље се огледа љубав према Богу у томе, да ли ко и колико љуби ближње своје.

Права љубав тежи, да се излије на љубљени предмет или лице, да се на делу покаже. Ми смо сретни, кад нам се пружа прилика да учинимо добро онима, које љубимо, кад њиховој срећи можемо ма чим допринети. Но ако њима није потребно наша помоћ и наше услуге онда љубав преносимо на оне, који с њима у свези стоје. Бог је узвишен над свима потребама. Ми не можемо његову савршенству и блаженству нити штогод допринети, нити одузети, нити му дати, што он нама пре тога није дао. Па кад њему не можемо учинити, јер не треба наше помоћи, он нам светује да при богатству овога света не затварамо срце своје од добрих и честитих, али од потребних и невољних, који су тако исто чеда његова и на себи носе лик божји. А казује нам, да ће свако, ма и најмање добротинство, ма и најмањи дарак пружен њима сматрати као да смо њему самом учинили. „Ко каже да љуби Бога а мрзи на браћа своја, лажна је, јер ко не љуби браћа своја кога види, како може љубити Бога, кога не види“.

6. На послетку ко искрено љуби Бога, тај чезне за небом, тај тежи к Богу.

Тешко нам је кад нас судбина растави од наших драгих, или кад од послова својих не можемо да смо увек уз њих и с њима, онда нас непрестано мори тежња за њима и срце нас вуче к њима. А тако се осећа и праведник овде на земљи. Везе, које га везује за земљу, не даду му, да се Богу приближи, да се бави небеским и духовним стварима. Њега тиште ови окови. Мислећи, како је далеко од Бога, како магла грехова његових заклања милостиво лице божје, он све своје жеље и мисли

* I сабор. посл. Јов. гл. 5. ст. 1. 3. —

управља к небу, извору најчистије и најсавршеније љубави и у њему се жива жеља порађа, да ово највише биће што боље упозна, нестрпељиво очекује онај час, када ће красоту, савршенство мудрости и доброту божју у јаснијој светлости моћи сагледати, када ће Бога лицем к лицу моћи видети.

Ето, то су у главном осећаји и дела у којима се изјављује љубав према Богу. Па како стојимо ми са овом љубави?

Кад узмемо на око, како малаксава општа хладноћа према Богу и божанским стварима, како је много људи, и то из отменијег реда, равнодушна према вери и њезиним прописима не чудимо се посљедицама свега тога. Празне цркве, недолажење на свету причест и непризивање свештеника у кућу, посљедице су те. А оне су врло опасне данас баш у времену,

када је туђа рука замахнула тешким маљем, да зар Србину убије побожност и љубав према Богу и свему што је божје, да га с вером развери и од рода одроди. И зато не могу да вам доста напрепоручим да љубите веру своју, да се срце ваше што чвршће шљуби с црквом, да све прописе вере наше суревњиво испуњавате и држите. У заклону цркве сачували смо светиње наше, наше лепе обичаје до данашњег дана кроз толики низ невоља и мука. Црква ће нам и у будуће хранити и чувати од прадедова наслеђени српски дух, осигурава ће нам спасење наше, те ћемо срећно прекужити и ово ново искушење, на које се меће Србину вера. Амин.

У Сомбору, на Ивањ-дан 1895.

Милутин Гавриловић,
свештеник.

ИЗ СРПСКЕ ПРОШЛОСТИ.

Прилози из збирке **Максима Лудајића.**

(Свршетак.)

* * *

Ова су српска мушка и женска крштена имена наравно само оних православних Хришћана, који су се, по сведоци много пута поменутог протокола „исповѣдавшихъ“, год. 1735. у протопопијату мохачкопољском исповедили, дакле, не у опште српска мушка и женска крштена имена, којих је тма у нас Срба.

И тако смо дошли дакле до последњег листа или корице у протоколу, „исповѣдавшихъ“, те ће мо са овог листа све белешке, како су онде исписане, од речи до речи преписати оним истим правописом, боље рећи кривописом, и с' тим ћемо наш приказ у овом погледу завршити.

Ево тих белешака:

„Марда из апаре астал пешкирѣ Божица“.
„Титош“.

„Љвица Беличъ сказа на исповеди со заклетвом што ѣ ѡишла из Кеше с оним Жена николина рѣжница, да нѣ никоего смешенїа с нею имелъ нити ю водилъ себе за жению, точию естѣ зналъ да ѡна ѡставла мѣжа и с

нимъ иде с дрѣжство а ѡн не казалъ мѣжѣ еѣ, и снїи ишла до Гела речине, и вили три дни потом ѡтишла са дрѣгим с Ѣчко поле, и послїе вѣчилъ ихъ поп тамо со Благословенїемъ покойнаго Владки Маѣима. Такожде и неѣ перви мѣжъ сѣши с Маюркои венчалсе со иною женою со Ђлгословенїемъ прежде реченаго Архїереѣа“:

„И више речени Љвица возелъ за себе удовицею женѣ саданю именованъ Мандѣ, а ѡн дотле билъ неженѣнъ и венчал га попъ Станивѣкѣ с Гаѣицѣ и за шое билъ неженен далъ Ђлдики г. фор: а попѣ . . . и конесе преста-вилъ естѣ има ѡсам лѣкта а садане жене не гове да е мѣжъ починѣ на Ђидѣ и кога мѣжа има жена с нимъ к. лѣктѣ а ѡнога мѣжа нейма гласа никоего, и на то има свѣдоке с Маюркои, Стоича Ђленицѣ а с Илочѣ Ми-лашина Трѣсничѣ“.

Из ове белешке под насловом „Титош“ дознајемо да је исту белешку баш онај духовник написао рго меморија, који је православне Хришћане у протопопијату мохачкопољском год. 1735. о ускршњем посту исповедио, јер иначе ко би то други знао

онако опширно прибележити: шта је сведок Јовица Белич из Титоша при исповеди заклетвом исказао?

Ево дакле тог сведока Белича за кога горе под знаком ** рекосмо, да ће у току овог приказа бити још разговора.

У горњој белешци спомиње се и покојни Владика Максим Гавриловић а тај је био Епископ јерархије мохачке и сигетске од године 1721—1731.

Да изређамо овде и оне друге ситније белешке, које целу последњу страну листа или корице заузимају, и које од речи до речи овако гласе:

„Бскз с майицѣ старац“.

„Петар Тадичъ преседѣ себи за Дѣш, Любница Петрова пол ѿке воска ѿстав. Столицъ Ленгаја преседѣ ко есени себи за Дѣш.“

„Манишъ попъ Бскашин пресед ко есени пешкир чирн на споменъ.“

„Пешо Бсманъ Цвеничъ пресед на есени. Ђи. Цвеничъ Ствинъ Даманъ за Дѣш. Зписа Марко Игнатіек из апаре преседѣ себи, и Домаћици Маринки Зписа Јѡванъ и мати его

Дивна еданъ преседѣ и домаћица Ковинка на споменъ Дивни Живкѣ и Мелентию. Петар Бсковъ из Бена велики Гарандаръ ѿстав . . .“

„Качкала Јѡванъ стари кнезъ уписа на ѿбцию читѣлѣ един преседѣ сад:

„Б р е м ѡ“.

„Зписа Андриа Талиановича Маћи. Любици Бскас и себи и Латинки и Савки, Станки Петрс Марій Тсрѣс, Пани не мали пешкирѣ.

„З Мажар Бой Басилъ Чвкличъ и Петар Бсчин братъ ѿ Оатомира уписанаѡ в Манастирѣ нашъ како продали с слатине Пониавичемъ дрѣвогъ коніа Манастирскога које сшним Бсманѡсе. Зато сведок ѿѡдор Лазичъ“.

С овим завршујемо приказ протокола „исповѣдавшихсѡ“ од год. 1735. с тим додатком, да број православних Хришћана који су се поменуће године о ускршњем посту исповедили по новијем срачунавању износи 3157. душа, а не 3463. као што се то у току приказа овог више пута помињало, с тога се задњи број 3463. исправља са бројем 3457.

Српски Ковин.

Максим Лудајић.

Две знамените историјске слике у цркви Плавшиначкој.

Приликом овогодишњег мога путовања по неким местима некадашњег варајдинског генералата, који је у потоња два века велику улогу играо у повесници српскога народа, срећа ме нанела са двојицом пријатеља у Плавшине, убаво село, удаљено од града Копривнице на југоисток тако за један сат колеког путовања. Одсео сам са поменутиим мојим пријатељима, као гост, у кући мога од скора времена познаника и честита пријатеља поп-Аксе Грубача, кога околно млађе свештенство због његова добра и поштена срца назва својим „стрицем“.

Била је баш недеља, кад стигосмо у поштену кућу поп-Аксину још доста за вида. Добри поп-Аксо дочека нас, што но реч, правим српским гостопримством, које је добро познато и нашем (накрачком) високопреосвећеном господину епископу Мирону, ком је сваком приликом — кад га пут у ове крајеве нанесе, — мило свратити и понешто времена проборавити у кући

поп-Аксиној. Поздравивши се са домаћином и домаћицом и мало оданувши од пута, замолимо оца Аксу, да нас мало по селу проведе, а пре свега да нам покаже цркву, која је већ споља носила на себи биљег велике чистоте и уредности. Та већ онај ред и чистоћа, која у кући Аксинај влада, давала ми је права да мислим, е ћу исто тако таков ред и чистоћу и у цркви његовој наћи. И нисам се преварио кад у цркву уђох, красота ме је њена као и моје пријатеље — без икаква ласкања — задивила и опчарала. Црква у дивном стилу на свод задана и сва бејадисана. Акустика као у ретко којој цркви! Нико не би рекао, да је то сеоска црква; могла би се многа варош њоме подичити. Живопис на новом иконостасу мајсторски. Радио га уметник Боцарић пре 2—3 године. Дуго смо посматрали сваку икону дивећи се њеној уметничкој изради. Честитасмо оцу Акси на својском заузимању његовом око улепшања

и украшења цркве и пожелисмо му, да се многи и многи млађи свештеник у ревновању свом за цркву своју на њега угледа!

Посматрајући тако ову лепу богомољу српску потанко, смотрим две велике — грдне слике измолване на дебелим растовим даскама, прислоњене уза стубове, који деле мушку од женске препрате, па запитам оца Аксо: а какве су ти ово слике? На што Аксо одврати: те слике су биле на старом иконостасу (који је 1893. године замењен новим) а место им је било — мислим да рече, — испод икона престолних с једну и другу страну царских двери. Размотрим их добро и видим, да оне представљају велику историјску важност, те га умолим, да ми дозволи да их сутра за дана још боље прегледам и опишем за који наш лист. Он ми то радо дозволи, и ја сутра дан на тешки прегледам и опишем их обадве, и ево тај опис шаљем „Српском Сиону“.

Слика и једна и друга једнако су велике. Ширина и једној и другој износи заједно са дрвеним 8cm широким правоугаоним и местимице позаћеним оквиром 143cm, а дужина 111cm. То је ето што имају заједничкога обе слике, а сад да опишем сваку за се.

Прва слика представља историјски догађај из IX. столећа, како цар Василије Македонац даје привилегију Србима и Хрватима, да се могу населити у његовим земљама. — У царској одаји, са 4 прозора, стоји у средини пред великим, заширачем застртим столом, цар Василије обучен у зелену златом, сребром и драгим камењем украшену одећу са крстом на грудима који црквеној врши виси, те држи у десници царски скиптар (жезао) а у левици васелену; на окренут Хрвату, који му с леве стране стоји, говори му ове речи: Верностъ совершенна похвалидостојна. Хрват, који је упрости свој поглед на цара, држи у левици скиптар, а са три у вис подигнута прста деснице руке полаже цару заклетву на верност. Хрват тај русе је косе обријане браде и бркова, има на себи хаљину модре боје, а поврх ње заогрнут је црвеном кабаницом. Преко дољне хаљине пружена му је преко прсију црвена лента сребром извезена. Над главом његовом чита се овај

(ситнијим словима) запис: **Возложи име твоє на насъ и бѣди намъ Цѣхъ и повелителъ, сѣди намъ Правдѣ, и ѿ зла насъ и землѣ и гради наши врани, верни до крови тебе бити кленемсе:.**

Цару с десне стране стоји Србин, такођер као Хрват русе косе, обријаних брка и браде, обучен у народно одело и то: дољна му је хаљина црвена и опточена златом, а горња т. ј. кабаница је модра и опточена сребром, а врх ње је преко прсију црвена сребром извезена лента. У десници држи скиптар и штит са српским грбом (беокрст са 4 оцила на црвеном пољу), а левицу са пружена три прста метуо на сред груди. Над њиме се налази овај запис: **Живи славити овераемсе верностію тебе цѣхъ нашемъ и подрѣчни бити повеленію твоємъ; вса богатства наша и чеда наша под власть твою доброволно клетвою предаемса:.**

Над самим императором Василијем чита се овај крупнијим словима написани запис:

Василіе Македонанинъ Благочестиви Цѣхъ греческій Повелителъ востока и запада, во двадесетомъ лете Царствованіа своего въ Цареграде: Хрватомъ и Сербомъ даде населеніа всей земли также ѿ ныхъ Кроаціа и Сербіа нарицаетса: въ летѣ Хрстовѣ: 886. мѣ.: — .: Бароніа, часть втораа: . лѣ: 1016: стѣх: ѣ:

И збиља сам нашао на том месту Баронијеве повести спомена о том знаменитом догађају.

На столу, пред којим император Василије стоји, налази се еванђеље, крст, прстен, мач, венац, златан повац на црвеној вршици, и царска повеља на пергаменту, утврђена царским печатом. Повеља гласи:

Серби и Кроати изволише под власть нашѣ бити господство и честь ѿ насъ да бѣдѣ всегда наследити, по законѣ своемъ да бѣдѣти жити въ селахъ и градахъ, да бѣдѣти собою сѣдити правдѣ въ земляхъ и народахъ, хвалите Бога, себе и мене цара своего прославляйте, того крестомъ, себе и землю мечемъ враните и защищайте

Испод целе те слике одоздо протеже се намолвана испружено испресавијана бела вршица са овим у стихове сложеним записима:

Испод српског грба:

Крестъ, оцила, Сербіинъ стоахъ написани, Ради креста во отечестве многи приехъ врани.

Испод царскога стола:

Иматъ многи Новый Римъ ѿ Цѣа корони І.

Богъ оутверди единъ Римскъ а не многи

Орони: —

(Свршите се).

И најпосле испод хрватскога грба:

Крoаџа белый и червленый видъ на сѣмъ

полю зрится,

Разно звати счастье и фортѣнѣ мнитсѣ:

ДОПИСИ.

Сентадрија. На Велику Госпојину. 1895. — Хвала милостивоме Богу и свима врлим прилагачима, који допринеше, те смо 10. (22.) авг. о. г. тако жељено очекивана нова звона овоместне Саборне цркве угледали.

Не могу пропустити, а да свечаност ову и одушевлење, којим су ова звона од стране српско-православног овоместног становништва предусретена, барем у најкраћим цртама у цењеном листу овом, ради вечне успомене не обележим.

Већ из рана јутра, тога дана, цела нам је варош била у ванредно свечаном облику.

Наше врле Срикиње госпође, а на челу благор. госпођа *Петронела Думча*, спремише силне лене венце, и искупише све српске девојчице, које су биле у белом свечаном руву, у српску школу, пред којом је местног ватрогасног друштва гласба свирала српске песме; а народ се силан слегао на пијацу, да се одавде крене пред звона, на крај вароши. То је било око 10. часова пре подне. Уједан мах, чула се из далека пуцњава прангија. И то је био знак, да су звона из Будимпеште у село Калаз стигла. Кола, на којима су звона пошена, до Калаза, коњи су вукли. А од Калаза до Сентадрије накићени волови. Пред звона је у Калаз изашао наш врли председник вискор Г. *Евген Думча*, градоначелник, са више чланова општине наше, Колико је одушевлење и у овом селу било, то се готово описати не да. Све је то било у свечаном оделу. Звона звонише, прангије пуцаше, а народ се сав слегао, да се нагледи лепих звона сентадријске катедралне цркве. Овом је приликом г. парох Калашки К. Николић, у врло лепој беседи поздравивши нашег врлог председника г. *Евгена Думчу*, и са најтоплијим речма изразио му је хвалу на заузимању његовом око благољепија црквеног. После овога на 3/4 часа, и опет зачу се пуцњава прангија из ближе, са краја вароши; што је био знак, да су звона већ близу Сентадрије. А то исто јавно је и један коњаник сакупљеном народу на пијаци. Услед овога крене се силни свет пред звона. Кад су иста на крај вароши стигла, обложена буду са силним венцима и тракама. И тако уз пуцњаву прангија и свирку ватрогасне гласбе, пође одавде сјајна свита, пратећи звона, пред којима су коњаници, млади Срби јахали, преко вароши саборној цркви. Овде се тек слега сва Сентадрија, без разлике вере и народ-

ност Свако је то био свечаношћу овом, која је у читавој вароши цео дан трајала, раздраган. Певање, свирање и весеље, чуло се на све стране.

Други дан, т. ј. 11. (23.) авг. намештало се на звоник постоље, које је од гвозђа. А 12 (24.) авг. уз пуцњаву прангија, и милогласног брујања звона свију овоместних правосл. храмова, у присуству силног народа из места и околине, буду ова звона, топлим молитвама, високодостојног господина архимандрита и патријаршког мандатара *Платона Телског*, уз асистенцију Корнилија Чушића и Јована Начариза, пароха Сентадријског Адријана Станишића, јеромонаха, Георгија Марјановића протођакона и конз. бележника и Павковића ђакона и катихете на држ. гимназији у Сомбору, свечано освећена, којом је приликом парох сентадријски К. Чушић еходну беседу изговорио, која је са „живио“ пропраћена била.

При светом чину овом, свештенство је заокружено било са школском женском децом, обученом у белим хаљинама која су велике воштанце, искићене са богатим свиленим тракама, у руди држала. На једној од ових трака, која је од тешке беле свиле, дивно су извезене златом ове речи: „Из дубоког востановања Његовој Светости Георгију патријарху српском.“ — А на другој плаветној траци исто су тако извезене речи: „Из благодарности благородном господину Евгенију Думчи, председнику.“ А на трећој црвеној траци: „Живели сви приложници.“ — Свеће ове, које су родољубиве овдашње Срикиње госпође, међусобним прилозима набавиле, гореће пред престолиним иконама, при освећењу цркве. За тим бежу ова новоосвећена звона уз пуцњаву прангија и брујање звона свију овоместних правосл. храмова на звоник подигнута. Овде су уметници до идућег дана на постољу радили. И кад је ово готово било, 13. (25.) авг. 1895. око 11. часова пре подне, први пут забрујање четири нова звона, са сентадријске српске правосл. катедралне цркве, са тако величанственим гласом и хармонијом, да је сваки сузу радости пронио. Заиста, ова нова звона имају, као што једни велe — прави „катедрални глас“.

Прво је звоно тешко: 969. килогр., а на њему је сливева икона усенија пресвете Богородице. А друго је тешко: 586 кил. са иконом св. Николаја. Треће је тешко 310. кил. са иконом св.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Тројице. Четврто је тешко 140 кил. са иконом св. великог мученика Георгија. А на сваком звону сливен је следећи натпис: „Уместо приликом пожара 6/18 априла растопљеног звона, набавили су ово звоно из добровољних прилога светој саборној успенско-Богородичној цркви, сентандријско српско православно житељство и срп. цркв. народни фондови 1895.“

Што смо до ових и овакових звона дошли, највише захвалити имамо оштељубљеном и великом добротвору народа српског и српске цркве, *Његовој Светости Преузвишеном Господину Славном Патријарху српском Георгију I. Бранковићу*, чија славна дела, нека ова нова звона кроз све векове величају!! Слава и превелика хвала све-

томе и добром Патријарху нашем!!

Хвала нека је и врлом председнику српске правосл. општине наше г. *Евгенију Думчи*, градоначелнику, који је личним својим упливом и неуморном ревношћу дело пабаве оваковог звона прихватио, и са великим родољубљем и пожртвовањем исто и остварио!

А сад нам ништа друго не преостаје учинити, него од срца пожелети, да Бог милостиви даде да ова нова звона гласом својим побуђују увек у срцу свију нас побожност на славу божју и благодарност према добротворима свете ове цркве.

Кад ће се црква осветити, за сада се још не зна, јер још није са свим готова. — Готова ће, ваљада, бити за две — три недеље. *К.*

КЊИЖЕВНЕ ОЦЕНЕ И ПРИКАЗИ.

Православна српска црква у Краљевини Србији.
Београд Краљевско-српска државна штампарија. 1895. Стр. 234. Не давно је у Београду угледао света шематизам православне цркве у Србији под насловом „Православна српска црква у краљевини Србији.“ Име ауктора односно састављача те врло важне књиге није нам познато, али почетак предговора исте, који гласи: „1874. издали смо књигу: „Православна Српска црква у књажевству Србији“, даје нам права тврдити, да ју је саставио неуморни делатељ у винограду Господњем, главом сам седи поглавар онамошње цркве, високопреосвећени Господин Митрополит Михаило, који је и прву ону књигу саставио и издао.

За ову доста тежакну работу, а особито под старе дане му, заслужује високопреосвећени архијереј сваку хвалу и признање сваког Србина, нарочито свештеника српског, коме је у руке пружио књигу, где је у верној слици представљен напредак православне цркве у краљевини Србији. за прошлих 20 година и данашње стање њено, А сад да речмо коју о њој.

Увод књиге сачињава саопштење писма св. велике цркве у српском преводу, којим је дана независност српској цркви год. 1879, затим писмо св. Синода васељенске патријаршије Митрополиту Србије Михаилу од исте године.

Сад тек отпочиње прави шематизам, где су забележене и побројане све парохије и цркве са свештенством и манастирима, редом по епархијама.

Вишу јерархију т. ј. св. архијерејски Сабор сачињава митрополит и 3 епархијска епископа.

Митрополит је уједно и епархијски епископ архиепархије београдске са седиштем у Београду. Друге епархије јесу: Жичка са седиштем у Чачку Нишка са седиштем у Нишу, и Тимочка са седиштем у Зајечару.

Народа православнога има данас у Србији 2,279,376 душа, но кад се тај број сравни са бројем од год. 1874. који је износио 1,211,677 душа, тада се види, да је народ које приселењем, које освојењем нових крајева за време последњег српског-турског рата порасао за читав милион и 67.699 душа; а према томе броју народа порасао је наравно и број цркава и мирског свештенства од свих епархија највећа је београдска а најмања тимочка:

У све четири епархије има данас свега: 12 округа, 40 срезова, 1 намесништво, 2 протопрезвитерата, 880 парохија, 14 капеланија, 1009 духовних лица, 630 парохијских и ванпарохијских цркава и капела, 46 манастира, 9 манастира, претворених у парохије, 52 манастирске цркве. Калуђера 69. (премало на толики број манастира!)

Посебице на сваку епархију отпада, и то:
а.) На *Београдску*:

У 4 округа и 28 срезова има 325 парохија и 6 капеланија са 225 парохијских цркава и 3 капеле. Духовних лица обојега реда има 387, и то: 281 свештеник-парох, 28 капелана, 3 окружна протојереја, 8 прота, 1 протонамесник и 14 намесника, 3 умировљена свештеника и 6 ђакона. Манастира има 17 са 3 архимандрита, 11 игумена, 10 јеромонаха, 3 јерођакона. Манастирских цркава је 17. Њима се служи 17 парохија са 15 мирских свештеника и једним капеланом.

б.) *На жичку епархију.*

Ова је подељена само на 3 округа. У њој има 166 парохија и 1 протска капеланија са 128 парохијских цркава и 219 свештених лица обојега реда, и то: 3 окружна протојереја, 4 пароха-проте, 4 протонамесника, 146 пароха, 5 пароха-намесника, 3 привремена пароха, 1 свештеник у миру, 1 парох-капелан, 11 капелана и 3 ђакона. — Манастира 13 (и један затворен) са 5. архимандрита, 2 игумна, 13 јеромонаха, 2 јерођакона, 2 монаха, Манастирских цркава има 19, које са 14 пароха обелужују 17 парохија.

в.) *На нишку епархију.*

Отпада 4 округа са 12 срезова. Под њу спада 276 парохија, 4 протеке и 1 парохијска капеланија и 9 у парохије претворених манастира са 188 парохијских цркава и 10 капела и 3 цркве без парохије и 7 црквишта, које народ посещује. Духовенства обојега реда има 287 душа и то: 7 протопрезвитера, 1 окружни протојереј, 2 пароха-протојереја, 1 свештеник-иконом, 252 пароха, 1 јереј-намесник, 8 капелана, 4 архимандрита, 4 игумна, 6 јеромонаха. Има 11 већих манастира са исто толико цркава. Само један манастир обелужује једну парохију са једним парохом.

г.) *На тимочку епархију.*

Отпада 2 округа, 2 протопрезвитерата и једно намесништво. Потчињено јој је 113 парохија и 2 капеланије са 79 парохијских цркава и 4 капеле. Духовних лица обојега реда има 116 и

то: 3 протопрезвитера, 101 парох, 1 капелан, 3 јереја-намесника, 2 архимандрита, 1 игуман и 1 јеромонах. Манастира има 5 са толико цркава и парохија, које обелужују 3 пароха.

После овога је изложен хронолошки ред београдских архиепископа и митрополита Србије са њиховим кратким биографијама почевши од времена укинућа пећке патријаршије до данашњих дана, а исто тако и ред епархијских епископа, како садањих постојећих, тако исто бивших и укинутих епархија.

Па према томе је на столици митрополитској (са садањим митрополитом) седело 11. митрополита, 8 Грка и 3 Србина.

На жичкој (бившој ужичкој) столици седело је свега 4 епископа са садањим. Сами Срби.

На тимочкој (од 1834. год.) 5 епископа са садањим. Сви Срби.

На шабачкој столици седело је 15 епископа. Укинута је 1886 год.

И на нишкој столици 15 епископа с данашњим.

Завршетак књиге сачињава ред митрополита и епископа антиканонских (од 1883.—1889. год.) међу које се рачунају: † Митрополит Теодосије Мраовић, † епископ шабачки Самуило Пантелић, † Корнелије епископ жички, Никанор Ружић, епископ жички, † Нестор епископ нишки, † Димитрије епископ нишки.

Ову би књигу требао сваки свештеник да набави.

Л. Б.

ЛИСТАК.

(Стање здравља високопреосвештеног г. епископа темишварског Никанора.) Уредник овога листа имао је част, прошле недеље, примљен бити од Његовог Високопреосвештенства г. епископа темишварског *Никанора Поповића*, којом приликом се најверодостојније упознао са стањем здравља Његовог Високопреосвештенства.

Саопштења, која можемо, после тога са потпуним задовољством, благодарећи милости божјој, учинити, о драгоценом здрављу Његовог Високопреосвештенства, надмашују све досадање повољне о томе вести, па и сама добру

рада очекивања небројених поштовалаца Његовог Високопреосвештенства и верних синова наше свете цркве и народног напретка.

Високопреосвештени г. епископ је данас потпуно здрав и довољно опорављен. То опорављање успева сваким даном, те се можемо надати, да ћемо високопреосвештеног потпуно опорављена видети у седницама св. архијерејског Синода.

Високопреосвештени борави у епископској банти изван вароши, која својом угодном и здравим ваздухом много допринаша напредном опорављању његовом.

Високопреосвештени је доброг расположења, а бави се проучавањем предлога, који ће се расправљати у седницама сазваног св. архијерејског синода.

(II. Епарх. административни одбор бачки) одржао је под председништвом преосвећеног господина Епископа Дијецезана своју седницу дана 8. (20.) августа пре подне и у истој решио ове предмете: Узет је на знање отише висл. саборског одбора, којим се онострано представка ради подељења припомоћи за оправку цркве у Кисачу одбија. — Обавестиће се администратор јегарске парохије Јером. М. С., да је молба његова у предмету недопуђења накнаде за парох. сесију из јерарх. фонда одбијена. — Поднеће се висл. сабор. одбору, на позив високог, извештај о томе, како је текла куповина куће за парох. дом у М. — Обавестиће се црквена општина у Бегечу, да је са новчаним потраживањем својим против тамошњег пароха и од висл. саборског одбора одбијена. — Узете су на знање одлуке високог, саборског одбора, којима су призиви Д. М. У., Ј. М. и С. М., становника новосадских против овоодборских решења у предмету прирезаног на њих парох. приреза — одбијени, а призивана овоодборска односно цркв. општине новосадске решења потврђена. — На пријаву ЕШОдбора бачког упућена је цркв. општина у Госпођинци под претњом суспензије председника и целог црквеног одбора тамошњег, да доуђену одбором тим награду тамошњој учитељици Е. К. за предавање мађ. језика у срп. вероисп. школи у року од 8 дана исплати. — Потврђен је избор $\frac{1}{2}$ скупштинара у Турији, Ст. Шовама (овде и избор $\frac{1}{2}$ цркв. одбора). — Потврђен је избор цркв. председника у Локу и Баји. — Молба цркв. општине у М. у предмету куповине извесног комплекса земље, враћа се истој општини патраг, пошто је на основу неправилно донесеног закључка скупштинског поднесена. — На основу односних извештаја овоепарх. окр. протопресвитера известиће се висл. саборски одбор колико је до данас у епархији овој редуковано парохија и колико је на тај начин преостало т. зв. „запних“ сесија. — Упућена је цркв. општина у Вилову, под претњом разрешења целе цркв. скупштине, да овоодборском налогу у погледу ректификације грунт. укњижења тамошње парох. сесије у року од 3 недеље задоста учини. — Упућена је цркв. општина у Чуругу, да поплавом проузроковане мерничке трошкове око тамошњих парох. сесија из своје благајнице подмири. — Узет је на знање записник саветовања братства Ман. Ковиља од 24. јула о г. у предмету манастирске економије. —

Упућен је окр. прота сомборски да извиди имовно стање црквене општине у Бр. и узроке, са којих тамошњи парох никако не може своју плату да добије. — Упућена је иста општина, да каменити крст свој у селу одмах оправу. — Узет је на знање рад скупштинске седнице црквене општине у Жабљу од 7. (19.) маја о. г. — Уништен је као неправилан избор $\frac{1}{3}$ скупштинара и избор цркв. председника и потпредседника у Парагама и упућен окр. прота сомборски, да спроведе нове изборе. — Снабдевене су клаузулом одобрења неколике брпсовне дозволе, које је цркв. општина у Каћу издала неким својим дужницима — Дозвољено је цркв. општини новосадској, да може 229-рици бивших и садањих парохијана својих прирезаци на исте парох. прирез као неутерив отписати. — Спровешће се висл. саборском одбору призив игумана М. Ђорђевића против овоодборске одлуке под бр. АО. 870/262 ex 1895. — Поднеће се с препоруком вис. кр. уг. министарству просвете молба црквене општине бајске за државну припомоћ. — Спровешће се висл. саборском одбору призив Николе Черевитског и др. против овоодборске пресуде бр. АО 846/261. ex 1895. — Дозвољено је цркв. општини у Ст. Бечеју, да неутериви стари верозак. принос и саборске трошкове, који су међутим благајници нар. фондова већ исплаћени, отписати може. — Дозвољено је цркв. општини у Пивницама, да при овогодишњем (новом) парохијском прирезу за 1895. г. остати може. — Цркв. општини у П. С. подељен је укор због непристојног понашања према одбору овом као претпостављеној власти својој.

— Затражиће се од жупанијске власти полит. езекуција ради прикупљања заосталог парох. и другог приреза у цркв. општини у Лалићу. — Дозвољено је цркв. општини чурушкој, да једном од својих дужника, који је главно подмирио, камату опростити може. — Дозвољено је цркв. општини у Фелдварцу, да на новом гробљу тамошњем гробарску кућу подићи може и одобрен је поднесени рачун за исту градњу. — Молба цркв. општине у Б. ради продаје тамошњег старог гробља уступа се конзисторији бачкој. — Дозвољено је цркв. општини бајској, да против немарних парохијана својих политичну езекуцију ради прикупљања заосталог парохијала провести може. — Упућена је цркв. општина у С. Керу, да изврши неке оправке, односно преиначе на својој школ. згради, као што је то у своје време захтевао овоепарх. школ. референт. — Затражиће се политична езекуција ради прикупљања заосталог парохијала у Ђурђеву. — Услед уложенога призива неколицине становника у М. уништен је на основу

§ 14. Одс. II. litt. Б. прев. кр. рескрипта од 10. авг. 1868 г. обављени тамо 29. маја о. г. избор двојице одборника и искључени су некоји скупштиници из цркв. скупштине. — Узет је на знање рад цркв. скупштине у истој општини од 29. маја о. г., у колико већ није на поједина решења њена донесено друго решење у колико нису за поједине закључке њезине потребна засебна одобрења. — Одобрен је прорачун за градњу нове школе у С. и упућена општина, да се ради покрића тог трошка обрати на тамошњу политичку општину. — Уништен је дана 22. дец. 1894. год. обављени избор тројице скупштинара у С., а на против потврђен дана 22. јануара о. г. обављени избор двојице одборника, и издата су сходна упутства тамошњој цркв. општинској управи.

(III. Епарх. школски одбор бачки) држао је дана 9/21. августа о. г. под председништвом Његовог Преосвештенства Госп. Епископа Дијецезана своју седницу, у којој су решени ови предмети: Објавиће се цркв. општинама у Тителу и Гардиновцима, да висл. кр. уг. министарство просвете није дозволило, да се отвори тамо срп. нар. вероисповедна школа; под једним поднеће се у истом том предмету представка висл. Школ. Савету, да овај путем нар. цркв. сабора учини нужне кораке, како би се не само у овим, него и у другим општинама могле отворити вероисповедне школе. — Публиковаће се свима општинама наредба високославног Школ. Савета у погледу пристojeбе за приватне исните. — Од високосл. Школ. Савета издани декрети за учитеље Душана Шикоарију у Парагама и Н. Максимовића у Мохолу доставиће се истим учитељима. — Позваће се оне општине, које још нису пријавиле овамо: да ли већ тамо постоји поновна школа односно да ли је учињено нужно расположење о отварању исте школе — да то у најкраћем року учине. — Узет је на знање извештај црквене општине у П. селу, да је расписан стечај на упражњено учитељско место на тамошњој салашкој школи. — Упућена је цркв. општина у Ст. Ш., да поднесе овамо сведоцбу званичног ереског лекара о здравственом стању тамошњег учитеља и у колико би се истом сведоцбom констатовала неспособност истог учитеља за даљи рад, да може одмах наћи и приставити му заменика уз уживање половине укупне учитељске плате. — Упућена је црквена општина у Фелдварцу, да поднесе скупштински закључак у погледу обучавања и руковођења у цркв. појању тамошње школ деце. — Спровешће се висл. Школ. Савету позив школ. одбора у Фелдварцу против оностране пресуде бр.

ШО. 801/93 ex 1895., а тако исто и позив учитеља Ч. К. против оностране пресуде бр. ШО 802/94 ex 1895. — Узето је на знање поравнање између цркв. општине у Риђици и бивше пивр. учитељице јој В. В. у погледу учитељске дотације. — Узета је на знање пријава м. шк. одбора у Сомбору, да је ради попуњења упражњених учитељских места на тамошњим селиштима Жарковцу и Обаор-Миличићу расписан стечај. — На молбу истог одбора умолиће се тамошњи маџистрат, да што пре изда истом одбору попис за школу обвезне деце. — Укорене су општине у Б. и Ст. В., што су пре времена завршиле наставу за прошлу 1894/5. школ. годину. — Узет је на повољно знање извештај школ. одбора у Сентомашу о постигнутом успеху у тамошњим школама у 1894/5. школ. години и учитељима, м. школ. одбору као и м. школ. управитељу изречено признање и похвала. — Узет је на знање пријављени одбору овом распоред учитеља по појединим разредима у Сентомашу. — Црквеној општини у Бајши подељен је укор, што је одбору овом неистинит обавештај поднела и упућена је, да бив. учитељу свом С. Ц. накнади трошак за учињени пут у Филећхаз. — Уништен је као незаконит дана 2. (14) јула о. г. обављени избор учитеља у С. и упућена иста општина, да изабравши претходно м. школ. одбор путем истог одбора распише нов стечај и новом избору приступи. Настава пак до тога доба поверена је и на даље тамошњем пароху. — Молба учитеља Љ. Ш. из С. Б. да му општина сегединска исплати дуг од 40 фор., издата је истој општини на изјашњење. — Осим тога је неколико пријава против појединих учитеља издато дисциплин. комисији.

(Тридесет-годишњица професора Јована Живановића.) Прошле школске године навршио је професор *Јован Живановић* тридесет година свога учитељског рада на карловачкој гимназији. Беше то рад човека, који је себе посветио школи пуном збиљом, са пуном љубави, а са успехом, који њега и свакога задовољити мора.

Три прошла деценија није г. Живановић провео и прорадио само као професор, — увек тачан, увек реван, успешан, — него су му то три деценија непрестаног рада и изваншколског, многоврсног, тако исто успешног. Угледан професор, угледан књижевник; ауторитативан филолог и пчеларски ауторитет, бивао је и остао г. *Живановић* у току тих тридесет година, па све до данас. Књижевне заслуге му је призна-

WWW.UNILIB.RS

ла „Матица Српска“, српско учено друштво, српска кр. академија, хрватско пчеларско друштво и српско пољопривредно друштво. А колико је признања тек доживео већ г. *Живановић* од својих ученика на гимназији, и као професор црквено-словенског језика и пчеларства на богословији од многих ученика својих, данас свештеника.

Кад така признања слове заслуге његова рада и разносе славу његова имена, онда нама не остаје, него од Бога зажелити неуморноме професору и књижевнику и вредноме сараднику нашем г. *Јовану Живановићу* што дужа, а увек здрава и крепка века — који ће и од сад, као и до сада, бити на корист нам општу! Живио јубилар!

(На београдској богословији) било је прошле школске године 19 наставника, и то 14 редовних и 5 хонорарних. У почетку школске године уписало се свега ученика 186. Од ових напустили су завод течајем године њих седморица; а искључени су њих тројица. Успеху (нарочито у нижим разредима) много смета то, што са редовним ученицима заједно уче и неки ванредни ученици који имају нижу спрему. Но кад је то установљена и призната сметња општем успеху, онда ту сметњу треба отклонити. — На београдској богословији основан је прошле године, заузимањем богословског професорског савета, а благословом и дозволом св. архијерејског сабора, „фонд сиромашних богослова“. Успех је био добар, јер

за 8 месеци фонд је износио главницу од 5.715·30 динара достигне 10 хиљада динара, отпочеће фонд приходом својим потпомагање сиромашних ученика на београдској богословији. Овај фонд бележи као свога племенитог приложника и Његову Светост, нашег св. патријарха Георгија, са прилогом од 100 фор.

ЧИТУЉА.

протојереј Александар Поповић, парох ст. бечејски и члан банке старосрпске конзисторије.

Преминуо је 11. (23.) авг. о. г., у 63. години живота, а 38. години службе цркви, Богу и народу. Смрт га је затекла у Будим-пешти, где је отишао био, да својој немилој бољи лека потражи. Сарањен је у новом гробљу будимском 13/25. августа. Покојник је био угледан српски свештеник, а љубљен и поштован од парохијана својих, који жале судбину и смрт његову. Оставио је леп спомен о себи код својих парохијана служећи у Бечеју толики низ година. Оплакује га удова понадија са многобројном породицом, од којих су три ћери удате за ваљаним нашим свештеницима. — У недељу 13/25. августа објавио је високопречасни господин прота Борота у цркви народу тужним говором смрт поп-Шандорову, објавио им да су за навек изгубили из средине своје честитог и доброг пароха Шандора, коме нека буде лака црна земља и вечан спомен! С.

(† *Ђорђе Вујић*) богослов III. године преминуо је, после тешког боловања, од несретне сушице; у Даљу код својих родитеља, 10-ог августа о. г., а сарањен је 12. п. м., опојан од четири свештеника уз саучешће даљског становништва. Над одром у цркви, опростио се с њим парох даљски, г. Душан Магарашевић у сходном говору.

Лака му земља, а души му било рајско насеље!

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 161 1—3

Ради сталног попуњења учитељског места на срп. вероис. основ. школи у Гааду. Плата је у готовом новцу 255 фор. а. вр. 2. хв дрва, сламе колко потребује, 4. ланца земље на коју учитељ све припадајуће порезе плаћати има и слободан стан с бантом.

Учитељу у дужност спада све прописане у постојећој школ. уредби и наставном плану предмете предавати; недељну школу држати, у цркви редовно појати, децу црквеном појању обучавати и перо у седницама водити.

Конкурсанти могу само оспособљени за учиља, који су вични у мађарском језику и пенит из истог положили.

Рок пријаве до 8. септембра о. г. а избор ће се 11. септембра обавити.

Школеки одбор у Гааду 8 (20.) августа 1865.

М. Поповић, Јован Петров,
учитељ и перовођа. председник.

СТЕЧАЈ. 164 1—3

Потписана српска православна црк. школска општина расписује стечај, на овдашњој срп. православној школи и то за I. II. III. мешовити женски и мушки разред.

Плата је годишња 300 фор. а. вр. слободан стан и полу ланца банте, покрај тога од сваког погребца 50 новч. где буде зват.

Осим предавања у школи дужност ће изабратом бити у цркви певати као и децу црквеном појању учити.

Компетенти нека приложе своју сведоцбу, да су учитељску школу и мађарски језик са добрим успехом свршили и на потписану општинску пошаљу.

Рок је стечају до 30 августа по стар. календару о. г.

У Ватињу, 10. августа 1895.

р. Моровица (вршачка Епархија).

Српска прав. цркв. школека општина.

С Т Е Ч А Ј. 162 1—2

На место привременог учитеља Доброслава Рајића отвара срп. прав. цркв. школска општина у Потпорињу стечај на четвороразредној вероисповедној основној школи.

Годишња плата учитељска састоји се из следећег: 100 фор. а. вр. у готовом новцу, 24. пож. мец. жита, 24 пож. мец. кукуруза, 3 ланца ораће земље, на коју учитељ и порез плаћати има, 4 хвата бубових дрва, а од погроба и парастоса, где позван буде, 50 п. слободан стан са једном непатосаном собом.

Компетовати могу само свршени приправници, који су из мађарског језика испит положили.

Учитељу спадаће у дужност све законом прописане предмете у школи предавати, децу у црквеном појању обучавати и при сваком богослужењу у цркви појати. Рок стечају истиће 27. августа 1895.

У Потпорињу, 6. августа 1865.

Доброслав Рајић, Секула Гвозденов,
перовођа. председник.

С Т Е Ч А Ј. 163 1—3

Расписује се стечај на једно упражњено стипендијско место за техничаре и реалце из закладе нар. добротвора Луке Миланковића и сестре му Марије Петровићке.

Стипендија износи на годину 500 фор. која се добија у 10 месечних obroка т. ј. од почетка до свршетка школ. године.

Молби ваља приложити: крштено писмо, лекарску сведочбу о здрављу, сведочбу о свршеним наукама и сведочбу сиромаштва.

Ко жели добити исто место, нека поднесе молбу своју за четир недеље од првог уврштења овог стечаја.

У Новом Саду 18/25. августа 1895.

Црквени Одбор.

срп. прав. црквено-школска општина новосадека.

157 ШКОЛСКА ОБЈАВА. 2—3

У српској учитељској школи сомборској започеће се школска 1895/6. година 4. Септембра по ст. календару.

У смислу наредбе Високосл. Школског Савета течај школски траје четири године, настава ће бити одељена за мушку и за женску младеж.

У учитељску школу примају се:

а) за приправнике младићи православне вере, здрави телом и душом, смерни и благе нарави, који су петнајесту годину навршили и четврти гимназијални, четврти реални или четврти разред грађанске школе бар с *доволним* успехом свршили.

б) за приправнице примају се Српкиње православне вере, које су четрнајесту годину живота навршиле и IV. разред српске више девојачке школе с *добрим* успехом свршиле, а при том су здраве и примерног моралног владања.

Једни и други имају пријамни испит из словенског читања, молитава, из рачуна и малог

црквеног појања овде с добрим успехом положити. — Ученици и ученице из школа, где се не учи српски језик, полажу још пријамни испит из срб. језика, а они који немају оцену из мађарског језика, показати имају да знају мађарски читати.

Сваки, који у овај завод ступити жели, дужан је са собом донети крштено писмо, лекарску сведочбу о добром здрављу и сведочбу о свршеним горенаведеним или вишим школским разредима

Они, који су пре једне или више година школу оставили, морају донети са собом сведочбу свога пароха о моралном и религиозном владању свом.

Женске имају још неизоставно донети писмену изјаву својих родитеља или добротвора да ће их они за време бављења у овом заводу о свом трошку издржавати, на којој изјави мора бити и потврђење местне политичне власти, да су дотични доиста у стању своју обвезу испунити.

Стан и храна само се у приватним кућама, са знањем и одобрењем управитељевим, или по препоруци овога, погодити може.

У Сомбору, 9. августа 1895.

Н. Ђ. Вукићевић.

управитељ српске учитељске школе сомборске.

С Т Е Ч А Ј. 159 2—2

На упражњено место *учитељице* на овоместној срп. правосл. основној школи овим се отвара стечај.

Плата је учитељици 300 ф., годишње, са месечном исплатом унапред; 5 ф. у име писаћег паушала, 4 хвата дрва, слободан стан с $\frac{1}{2}$ баните.

Дужност је учитељице, осим школском уредбом од г. 1872 прописаних, и пофторну школу држати; а доказати има, да је оспособљена из мађарског језика.

Рок пријаве је до 27. августа о. г. којег ће се дана и избор обавити.

У *Сри. Ст. Мартоњу*, 9. августа 1895.

Настас Поновић Василије Петровић

перовођа.

парох и председник.

С Т Е Ч А Ј. 147 3—3

Услед в. решења сл. ЕПШ. бр. 163/895. за стално попуњење *учитељског места* на срп. осн. школи у *Кисзу*. Плата је: 120 ф., 20 киб. жита, 20 к. кукуруза у зрну, 2 хвата дрва, 2 хвата сламе за огрев, 2 фор. паушала, $1\frac{1}{3}$ ланца шк. ораће земље на коју учитељ порезу плаћа, 2 ланца п. п. ораће земље на коју учитељ порезу не плаћа, слободан стан с унутр. и спољном баштом. Дужности су учитеља прописане у постојећој школ. уредби и наставном плану. Конкурисати могу само оспособљени за учитеља са положеним испитом из мађарског језика. Рок пријаве 25. август о. г.

Месни срп. школ. одбор.

Ad III. C. бр. зап. 202 и 203 ex 1895.

СТЕЧАЈ. 158 2 3

Ради попуњења упражњеног места редовног учитеља за српски језик и књижевност, земљошце и повесницу, а по потреби још и за који други предмет у срп. вишој девојачкој школи у *Ланчеву* и ради попуњења упражњеног места редовног учитеља за природне науке, немачки језик и друге предмете у срп. вишој девојачкој школи у *Сомбору* овим се расписује стечај.

Молбенице за ово место имају се најдаље до 3. (15.) септембра 1895. поднети српском прав. народном школском савету у Карловцима.

Молитељи имају доказати, да су Срби православне вере, да су оспособљени за грађанске школе, односно да су бар испитани (оспособљени) учитељи и да потпуно владају српским језиком. У тој прилици, ако дотични немају стручнога оспособљења за грађанске школе (спомоћни учитељи) дужни ће бити и ово после избора у року, који им се буде одредио, себи набавити.

У дужност изабраних спадаће односне предмете у најмање 20 недељних часова предавати, а учитељу за сомборску дев. школу још и обучавање у цртању и красноречју у сва четири разреда.

Плата редовном учитељу је према §. 7. уредбе о српским вишим девојачким школама у год. 1872. а спомоћном учитељу год 800 ф., без станарине и нетогод. доплатака.

У *Карловцима*, 8. (20.) августа 1895.

Председништво

срп. прав. нар. школског савета.

СТЕЧАЈ. 153 2-3

На упражњено *учитељско место* на српској православној народној школи у *Срп. Боки* овим се отвара стечај.

Плата је 400 ф. слободан стан са огревом; 4 ланца ливаде; $\frac{1}{2}$ ланца баште изван села.

Дужности су учитеља, осим оних школеком уредбом прописаних, још и пофторну школу обдржавати и пероводство водити.

Рок компетовању је до Усековања.

Срп. Бока (Torgontal m.) 4. (16.) августа 1895.

Тривун Богданов

председник шк. одбора.

СТЕЧАЈ. 150 3-3

Ради сталног попуњења упражњеног учитељског места у варошници *Печки*, расписује се стечај.

Годишња плата је: 300 фор. (600 крунаша) које ће се квартално у напред издати, 10 фор. за чишћење и грејање школе, 16 метара дрва, и то: 8 за школу и 8 за учитеља, на погреб где позван буде 50 н. и слободан стан са баштом.

Пли у натури у место горње плате:

$\frac{2}{4}$ сесије 1-ве класе ораће земље, односно 13 kath. јутара и 896□ хвати земље, једна башта у пољу названа „Járandó“ са 1488□ хвати, друга башта названа „rogond“ са 325□ хвати (за коју земљу до сад 500 фор. годишње аренде може се добити) на коју земљу учитељ порез плаћа, 16 метара дрва, и то: 8 за учитеља и 8 за школу, на погреб где позван буде 50 нов. и слободан стан са баштом.

Дужности су учитеља шк. уредбом од год. 1871. одређене, у цркви појати и децу у црквеном појању обучавати.

Компетенти могу бити само они, који су учитељску школу у Сомбору свршили, и имају молбенице своје са нужним сведоџбама овом шк. одбору најдаље до 30. авг. о г. поднети.

Из седнице шк. одбора држане у *Печки*, 30. јула 1895.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 148 3-3

Овим се расписује стечај на упражњено *учитељско место* на овоместној српској прав. народној основној школи.

Плата је у готовом новцу 340 фор., за перовођество 10 фор., 6 хвати тврдих дрва за своју и школеку потребу, од великога укона 50 нов., а од малог 25 нов., $1\frac{1}{2}$ ланац ораће земље на коју учитељ порез плаћа, и слободан стан са 2 собе, кујном, подрумом и баштом.

Учитељу у дужност спада све школеком уредбом прописане предмете предавати, у цркви појати, децу у пјенију обучавати и пофторну школу обдржавати.

Рок је до 3. септембра, кад ће се избор обавити.

У *Шумберку*, (Baranya-Somberek) 31. јула 1895. год.

Стеван Андрејевић

цркв. - школски председник.

СТЕЧАЈ. 155 2-3

На упражњено *учитељско место* у оvd. срп. правосл. вероиспов. основној школи расписује се стечај с платом од 500 ф. и 100 ф. станарине; 4 хвата тврдих дрва за школу и учитеља; 25 ф. на чишћење школе; 5 ф. 25 н. наумала; и 1 ф. од укона где буде учитељ позван. — Уз дужности шк. уредбом прописане иште се оспособљење из мађарског језика и појање у цркви. — М школски одбор одређује, на којем ће разреду учитељ радити.

Рок стечају је до 8. (20.) Септембра о. г.

У *Бечкереку* 6. (18.) Августа 1895.

Ђорђе пл. Емануел

потпредседник срп. цркв. општине.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.